

A
B
C
D
E

Handläggare: Anette Agenmark
Telefon: 508 25 008

Till
Socialtjänstnämnden

Yttrande över rapport med förslag om stadens uppföljningsansvar för ungdomar 16-19 år samt inrättande av navigatorcentra (NC)

Svar på remiss från Stadsledningskontoret.
(1 bilaga)

Förslag till beslut

Socialtjänstnämnden beslutar att överlämna och åberopa detta tjänsteutlåtande som yttrande över rapport med förslag om stadens uppföljningsansvar för ungdomar 16-19 år samt inrättande av navigatorcentra.

Dag Helin

Tina Heinsoo

Sammanfattning

Rapporten gäller stadens uppföljningsansvar för ungdomar i åldern 16-19 år samt inrättande av s.k. navigatorcentra (NC) för ungdomar 16-24 år som befinner sig utanför skola och arbetsmarknad. Rapporten innehåller förslag på ansvarsfördelning och organisation av såväl uppföljningsansvaret som verksamheten vid navigatorcentra.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslagen i rapporten eftersom det finns ett stort behov av att utveckla insatser för att stötta ungdomar som har särskilda svårigheter att tillgodogöra sig traditionell utbildning och att etablera sig på arbetsmarkanden. Ungdomar 16-19 år bör prioriteras för insatser.

I rapporten berörs inte den viktiga frågan om hur försörjningen för de vuxna deltagarna i aktiviteter via navigatorcentra, exempelvis yrkesutbildningar, ska lösas. Förvaltningens bedömning att det är viktigt att även ta principiell ställning till frågan om rätten till ekonomiskt bistånd i detta sammanhang.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid socialtjänstförvaltningens stab för utredning och projekt.

Bakgrund

Stadsledningskontoret och utbildningsförvaltningen har gemensamt tagit fram en rapport gällande stadens uppföljningsansvar för ungdomar i åldern 16-19 år samt om inrättande av s.k. navigatorcentra (NC) för ungdomar som befinner sig utanför skola och arbetsmarknad. Bakgrunden är bland annat en ändring i skollagen den 1 juli 2005 som innebär ett förtydligat ansvar för kommunernas del när det gäller ungdomar 16-19 år som inte studerar vidare efter grundskolan. Staden har dessutom fått möjlighet att delta i det försök med navigatorcentra som utbildningsdepartementet initierat.

Rapporten innehåller förslag på ansvarsfördelning och organisation av såväl uppföljningsansvaret som navigatorcentra. Planeringen är att kommunstyrelsen ska kunna behandla ärendet i så god tid att hänsyn kan tas till eventuella åtgärder i samband med budget för 2006.

Ärendet har remitterats till socialtjänstnämnden, utbildningsnämnden, samtliga stadsdelsnämnder och kommunstyrelsens handikappråd för yttrande senast 2005-08-31.

Sammanfattning av rapporten

Våren 2003 presenterades det statliga betänkandet "Unga utanför" (SOU 2003:92). Där konstaterades att antalet 16-24-åringar som befinner sig utanför såväl studier som arbete har ökat markant under 1990-talet. I syfte att underlätta för ungdomar med etableringssvårigheter föreslog därmed utredaren att försöksverksamhet med s.k. Navigator skulle ske i ett tiotal kommuner. Utredaren föreslog även ett skärpt lagstadgat ansvar för kommunerna att ordna uppsökande verksamhet för alla ungdomar upp till 20 års ålder som inte har någon sysselsättning. Stockholms kommunstyrelse tog i december 2003 beslut om att staden skulle tillskriva regeringen med en begäran om att få ingå i ett pilotförsök med kommande navigatorcentra. I maj 2005 godkände ungdomsstyrelsen Stockholms ansökan om att bedriva försöksverksamhet med navigatorcentra.

Ett förtydligande av det kommunala uppföljningsansvaret trädde i kraft i skollagen den 1 juli 2005. En utredning om stockholmsungdomar i åldern 16 till 19 år som inte studerar på gymnasiet visar att det i staden idag finns runt 2 700 ungdomar som omfattas av det kommunala uppföljningsansvaret. Det finns därför ett behov av att följa upp de ungdomar i åldersspannet som inte gått vidare från grundskolan till gymnasiet, som inte tagit slutbetyg och som saknar sysselsättning. Det finns också ett behov av att vidareutveckla rutiner och IT-system för att kunna skapa en fullständig bild av individuella behov och möjliga stödåtgärder.

I rapporten föreslås utifrån ovanstående att stadsdelsnämnderna ska inrätta tre regiongemensamma navigatorcentra där målgruppen ska vara ungdomar 16-24 år som varken studerar, arbetar eller har någon annan sysselsättning. Inledningsvis ska centren främst

rikta sig till ungdomar i åldrarna 16-19 år. Syftet med verksamheten är att öka andelen ungdomar som fullföljer gymnasiet och på sikt minska arbetslösheten.

Utbildningsförvaltningen ska svara för central samordning och etablering av navigatorcentra samt skapa och förvalta ett centralt register där alla ungdomar 16-19 år finns registrerade oavsett sysselsättning. Stadsdelnämnderna bär även fortsättningsvis det huvudsakliga uppföljningsansvaret för ungdomar i åldern 16-19 år och utbildningsnämnden äger även fortsättningsvis det huvudsakliga utbildningsansvaret. Den nyinrättade IV-slussen tillhandahåller utbildningar inom ramen för det individuella programmet.

Verksamheten vid navigatorcentra föreslås vara anslagsfinansierad och enligt beräkningar innebär satsningen en utökning av stadens budget med ca 25 mkr per år från och med år 2006.

Socialtjänstförvaltningens synpunkter

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget att inrätta navigatorcentra eftersom det finns ett stort behov av att utveckla insatser för att stötta ungdomar som har särskilda svårigheter att tillgodogöra sig traditionell utbildning och att etablera sig på arbetsmarkanden. De förslag som lämnas i rapporten bedöms vara ett led i rätt riktning när det gäller att motverka tidig utslagning och ungdomsarbetslöshet och kan i sin tur minska behovet av ekonomiskt bistånd och andra insatser från socialtjänsten. Förvaltningens uppfattning är att det är ungdomarna i åldern 16-19 år som ska prioriteras för insatser inom ramen för navigatorcentra.

Skärpningen av det kommunala uppföljningsansvaret för ungdomar i gymnasieåldern är bra eftersom det bör säkerställa att staden även får in uppgifter om avbrutna studier för elever från friskolor och gymnasieskolor i andra kommuner. Detta bör ge bättre förutsättningar att få kunskap om alla icke sysselsatta ungdomar. Det är viktigt att fånga upp målgruppen så snabbt som möjligt och minimera tiden av sysslöshet. I dagsläget är det vanligt att ungdomar som varken studerar eller arbetar identifieras först efter ett par år i samband med att de ansöker om ekonomiskt bistånd när de fyllt 18 år och inte längre omfattas av föräldrarnas försörjningsskyldighet.

Föräldrarna har enligt föräldrabalken försörjningsskyldighet för ungdomar som går i skolan till dess barnet fyller tjuogoett år. Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan och annan jämförlig grundutbildning. Utgångspunkten är att barnens grundutbildning ska ske med stöd och försörjning från föräldrarna. Av flera skäl är det viktigt att påbörja insatser när ungdomarna fortfarande omfattas av föräldrarnas försörjningsskyldighet. Föräldrarnas stöd och medverkan är många gånger värdefull och föräldrarna har då fortfarande mandat att agera och en möjlighet att samarbeta kring planeringen för den unge. För att minska behovet av ekonomiskt bistånd är det dessutom angeläget att verka för att ungdomar hinner tillvarata möjligheten att klara av sina grundläggande studier inom ramen för föräldrarnas försörjningsskyldighet. Annars riskerar de att tidigt aktualiseras inom socialtjänsten som arbetslösa bidragssökande med behov av grundläggande utbildningsinsatser för att bli anställningsbara.

ABCDE

Det är alltså av största vikt att snabbt få kännedom om unga utan sysselsättning och omgående erbjuda insatser. Förutom den möjlighet till detta som kan ges genom en snabb och systematisk rapportering från skolornas sida bör också särskild uppmärksamhet riktas mot denna grupp vid handläggningen av ekonomiskt bistånd. Sannolikt återfinns en del av dessa ungdomar i familjer som uppbär försörjningsstöd. Vid handläggningen av ekonomiskt bistånd är det därför viktigt att uppmärksamma och följa upp vilken sysselsättning tonårsbarnen i de bidragssökande familjerna har. Om det framkommer att ungdomen saknar sysselsättning bör det finnas klara rutiner och arbets sätt vid stadsdelsförvaltningarna för att utan dröjsmål kunna slussa den unge vidare till lämplig insats.

Beträffande de förslag som lämnas i rapporten om hur ansvar och organisation av uppföljningen ska fördelas mellan stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden har förvaltningen inget att invända.

När det gäller verksamhetens utformning är det bra att intagningen till den nyinrättade IV-slussen inte är terminsbunden utan att ungdomarna kontinuerligt kan tas emot och omgående få stödinsatser. Inom ramen för Navigatorcentra är det viktigt att kunna erbjuda alternativ till de teoretiska studieförberedande programmen. Det är också viktigt att verka för att studie- och yrkesväglarna har hög kompetens och kunskap om de särskilda svårigheter som exempelvis ungdomar med neuropsykiatriska hinder har för att kunna slussa dessa vidare till för dem lämpliga utbildningar och arbeten.

I rapporten berörs inte den viktiga frågan om hur försörjningen vid deltagande i aktiviteter via navigatorcentra, exempelvis yrkesutbildningar, ska lösas för de äldre deltagarna som inte längre omfattas av föräldrarnas försörjningsskyldighet.

Stadens övergripande mål i arbetet med ekonomiskt bistånd är att alla så snart som möjligt ska bli oberoende av bistånd eller minska sitt behov så mycket som möjligt genom att gå över till annan försörjning. Utgångspunkten är att vuxenstudier ska bedrivas med försörjning från det statliga studiestödssystemet och inte med ekonomiskt bistånd som ska vara ett tillfälligt stöd vid tillfälliga behov. Om det i samband med navigatorverksamheten frekvent kommer att uppstå anspråk på avsteg från denna grundregel riskerar satsningen generera en ny grupp av bidragssökande i form av vuxenstuderande. Förvaltningens bedömning är därför att det är viktigt att även ta principiell ställning till frågan om rätten till ekonomiskt bistånd i detta sammanhang.

Frågan är även angelägen ur likställighetssynpunkt. Dels handlar det om att verka för att deltagarna i navigatoraktiviteterna ska ha lika förutsättningar oavsett i vilken stadsdelsnämnd de bor, dels om att även övriga unga som bor i staden bör ha likvärdiga villkor när det gäller finansieringen av en vuxen- eller yrkesutbildning.

ABCDE

Bilaga.

Stadsledningskontorets och utbildningsförvaltningens rapport,
2005-06-15, dnr 331-2401/2005.